

MVŠO

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Věcná práva II. Manželské majetkové právo.

Mgr. Bc. Štefan Rehák, LL.M.
Olomouc, 15. 11. 2021

Obsah přednášky

Témata:

- vznik společného jmění manželů
- zákonný režim SJM
- smluvený režim SJM
- režim založený rozhodnutím soudu
- ochrana třetích osob
- zánik a vypořádání SJM
- SJM a registrované partnerství

Společné jmění manželů

- upraveno mimo věcná práva v části druhé – Rodinné právo (§ 708 a násl. OZ)
- jednotnost rodinného práva
- **SPOLEČNÉ JMĚNÍ MANŽELŮ = to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů**
- **formy** společného jmění manželů:
 - **zákonný** režim
 - **smluvený** režim
 - režim založený **rozhodnutím soudu**

Společné jmění manželů

- upraveno mimo věcná práva v části druhé – Rodinné právo (§ 708 a násl. OZ)
- jednotnost rodinného práva
- **SPOLEČNÉ JMĚNÍ MANŽELŮ = to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů**
- **formy** společného jmění manželů:
 - **zákonný** režim
 - **smluvený** režim
 - režim založený **rozhodnutím soudu**

Zákonný režim SJM

- to, co nabyl jeden z manželů nebo oba manželé společně **za trvání manželství, ledaže** se jedná o **věci**, které:
 - slouží osobní potřebě jednoho z manželů,
 - nabyl darem, děděním nebo odkazem jen jeden z manželů, ledaže dárce při darování nebo zůstavitel v pořízení pro případ smrti projevil jiný úmysl,
 - nabyl jeden z manželů jako náhradu nemajetkové újmy na svých přirozených právech,
 - nabyl jeden z manželů právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví
 - nabyl jeden z manželů náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku,
- zisk (tj. výnos po odečtení nákladů) z toho, co náleží výhradně jednomu z manželů
- podíl manžela v obchodní společnosti nebo družstvu
- dluhy převzaté za trvání manželství, ledaže:
 - se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku,
 - je převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny

Správa SJM v zákonném režimu

- **oba manželé/jeden z nich dle dohody** užívají, berou plody a užitky, udržují, nakládají, hospodaří a spravují součásti SJM
- **povinnosti a práva** náleží oběma manželům **společně a nerozdílně** -> **solidárně**
- z právních jednání jsou manželé **zavázáni a oprávněni společně a nerozdílně**
- v **běžných** záležitostech týkajících se SJM -> může jednat i jen jeden z manželů sám
- v **ne-běžných** záležitostech týkajících se SJM -> jednají právně manželé **společně/jedná jeden manžel se souhlasem druhého**
 - x **souhlas nahradí soud** – odmítá-li manžel dát souhlas bez vážného důvodu v rozporu se zájmem manželů, rodiny nebo rodinné domácnosti, či není-li schopen vůli projevit

Smluvený režim SJM

- **snoubenci a manželé si mohou ujednat:**
 - režim vyhražující **vznik SJM ke dni zániku manželství**
 - režim **oddělených jmění**
 - režim **rozšíření** nebo **zúžení** rozsahu SJM
- **forma veřejné listiny**
- smlouva může obsahovat jakékoliv ujednání a týkat se jakékoliv věci, ledaže to zákon zakazuje
 - zejména rozsahu, obsahu, doby vzniku zákonného nebo jiného režimu SJM, jednotlivých věcí i jejich souborů

Správa SJM ve smluveném režimu

- smlouva, kterou se režim SJM upravuje, obsahuje **ujednání o tom, který manžel bude spravovat SJM** nebo jeho součást a jakým způsobem
- manžel, který spravuje všechno SJM, může právně jednat **jen se souhlasem druhého manžela** v těchto případech:
 - nakládání se společným jměním jako **celkem**
 - nakládání s **obydlím**, v němž je rodinná domácnost manželů, je-li toto obydlí součástí společného jmění, nebo které je obydlím jednoho z nich, anebo obydlím nezletilého dítěte, které nenabýlo plné svéprávnosti a o něž manželé pečují
 - ujednání **trvalého zatížení nemovité věci**, která je součástí SJM

„Předmanželská smlouva“

- smlouva uzavřená již před uzavřením manželství
- forma **veřejné listiny**
- předmanželská smlouva není zákonný termín
- řeší budoucí problémy s majetkovými vztahy vyplývajícími ze SJM
- nabývá účinnosti až uzavřením manželství

Vyhrazení vzniku SJM na dobu zániku manželství

- méně využívaná forma smluvní úpravy SJM
- v době trvání manželství manželé nabývají majetek tak, jako by se jednalo o majetek výlučný
- společným se majetek stává až v době zániku manželství (rozvod, úmrtí jednoho z manželů), a to pouze proto, aby manželé provedli jeho vypořádání
- zánikem manželství se na majetek manželů hledí jako na patřící do SJM

Režim oddělených jmění

- nutná forma **veřejné listiny**
- možnost, aby v manželství manželé nabývali majetek do výlučného vlastnictví nebo do podílového spoluvlastnictví a současně se výlučně zavazovali
- SJM vůbec nevzniká, ani není jeho vznik odsunut na pozdější dobu

Rozšíření společného jmění

- nutná forma **veřejné listiny**
- manželé mohou učinit součástí SJM věci, které jsou ve výlučném vlastnictví jednoho z nich, případně v jejich podílovém spoluvlastnictví

Zúžení společného jmění

- nutná forma **veřejné listiny**
- řeší situace, které by mohly negativně ovlivnit rodinné majetkové poměry
- snížení dopadů podnikatelských rizik jednoho z manželů na rodinu, mohou vyloučit složité vypořádání majetku po rozvodu manželství či předcházet nechtěnému dědění majetku potomkem jen jednoho z manželů
- lze vyjmout movité i nemovité věci a stanovit, že se nově stanou výlučným vlastnictvím jednoho z nich, případně věc, kterou si teprve chystají pořídit, se nikdy nestane součástí SJM

Seznam listin o manželském majetkovém režimu

- vede jej Notářská komora České republiky v elektronické podobě
- nahlížení veřejnosti do záznamů o tom, zda manželé změnili svůj majetkový režim a vyjádřili souhlas s tím, aby tato smlouva byla zveřejněna, případně že o režimu bylo rozhodnuto soudem
- manželé se mohou těchto smluv vůči třetím osobám **vždy dovolat**, i když třetí osoby nebyly seznámeny s obsahem listin
- jsou **bez dalšího** vůči třetím osobám účinné

Režim založený rozhodnutím soudu

- zrušení/zúžení rozsahu SJM:

- **na návrh** manžela
- **závažný důvod**
 - manželům věřitel požaduje zajištění pohledávky v rozsahu přesahujícím hodnotu toho, co náleží výhradně tomuto manželovi
 - marnotratnost manžela
 - soustavné a opakované podstupování nepřiměřených rizik jedním z manželů
 - podnikání
 - jeden z manželů se stal neomezeně ručícím společníkem právnické osoby

Ochrana třetích osob

- vznikl-li **dluh** jen **jednoho z manželů** za trvání SJM, může se věřitel při výkonu rozhodnutí **uspokojit** i z toho, **co je ve společném jmění**
- vznikl-li dluh jen jednoho z manželů **proti vůli druhého** manžela, který **nesouhlas projevil vůči věřiteli** bez zbytečného odkladu poté, co se o dluhu dozvěděl, může být SJM postiženo **jen do výše**, již by představoval podíl dlužníka, kdyby bylo **SJM zrušeno a vypořádáno**

Zánik SJM

- **skončení manželství:**
 - smrt jednoho z manželů
 - prohlášení jednoho z manželů za mrtvého
 - rozvodem manželství
 - změna pohlaví
 - neplatnost manželství
- **za trvání manželství**
 - výrokem soudu v trestním řízení o uložení trestu propadnutí majetku
 - prohlášením konkurzu
 - schválením oddlužení zpeněžením majetkové podstaty
- **zrušení a zúžení SJM**

Vypořádání SJM

- upraveno v § 736 a násl. OZ
- **SJM zrušeno, zaniklo, bylo zúženo**
- **nesmí být dotčena práva třetích osob**
 - x třetí osoba se bude domáhat neúčinnosti
- vypořádání dluhů má **účinky jen mezi manžely**
- zásady vypořádání (není-li ujednáno jinak):
 - **podíly** manželů jsou **stejně**
 - **zápočty** (ze SJM na výhradní majetek a z výhradního majetku na SJM)
 - potřeby **nezaopatřených dětí**
 - **péče o rodinu** (zejména o děti a rodinnou domácnost)
 - **nabytí a udržení** majetku v SJM

Registrované partnerství

§ 3020 OZ:

„Ustanovení částí první, třetí a čtvrté o manželství a o právech a povinnostech manželů platí obdobně pro registrované partnerství a práva a povinnosti partnerů.“

- nepoužijí se zásady a pravidla uvedená v části druhé
 - Rodinné právo
- postupuje se podle ustanovení o spoluvlastnictví

Děkuji za pozornost!

Kontakt: Stefan.Rehak@mvso.cz

Konzultace: po předchozí domluvě